

'Fotoğrafın ruhumuzdaki yeri değişti'

6 Şubat'ta başlayan ve 27 Nisan'a kadar sürecek "Balkon" sergisi, Orhan Pamuk'un her şeyden önce gözlerinin önündeki manzarayı kaydetme arzusuyla şekillenmiş. Sergiyle birlikte yayımlanan kitap ise bunların sergiden sonra da kalıcılığını sağlıyor. İstanbul'un, Boğaz'ın, Haliç'in, Marmara Denizi'nin, Adalar'ın, dağların, gemilerin, kuşların, sonsuz bir ışık ve ortam etkisiyle çerçevesizliği yoğun bir panoramik manzara oluşturuyor çalışma. Bu fotoğraf tutkusunu ilk olarak gözlerinin önünde akıp giden güzelliği muhafaza etme, ikinci olarak da gördüğü her şeyi kaydetme merakı olarak tasvir eden yazar, ikinci hedefini tutturmanın imkansızlığını ise kısa sürede görmüş. Pamukla sergiyi, kitabı ve bundan sonraki çalışmalarını konuştuk.

ERAY AK

erayak@cumhuriyet.com.tr

Balkon, üzerine titizlendiğiniz bir çalışma. Serginin açılmasıyla beraber kitabı da raflarda gördük. Bu çalışmayı sizin için özel klan ne?

■ Tabii ki öncelikle yaşanmış olması. Sonunda bir kitap olacağını düşünmeden, keyif için çektiğim, çok az kimseye gösterdiğim fotoğraflarımın birden bire kitap olması özel benim için. İkincisi; fotoğraf sanatıyla beraber, fotoğraf kitabı sanatı da bir değişim geçiriyor. Kitap için biz de bu değişimi göz önünde bulundurarak farklı bir şey yapmaya çalıştık. Birdenbire dünyanın en ünlü fotoğraf kitabı yayıncısıyla çalışmak da zevkli ve heyecanlı.

■ Peki, Balkon'la neyi amaçladınız? Fotoğraf çekerken pek çok amacımız olur. Buradaki fotoğraflar "hatıra" değeri için değil bir başka şey için çekilmiş! Ruhsal hayatımı manzaraya yansıtabilmişsem ne mutlu bana. Yaşamakta olduğum yerde elimde güzel bir kamera geçince neler yapabileceğimi gösteriyor aslında kitap. Diğer yandan belgesel yanı da var tabii. Güzeli bir manzarayı saf, hatta çocuksu bir şekilde tespit etme, belirleme içgüdüleri de var burada. Uzun bir sürecin verimi olduğu için

de pek çok ruh halinin yansıması da geçiyor fotoğraflara.

"ASIL İŞ KİTAP DÜZENİNDE"

■ Fotoğrafla maziniz yeni başlamış değil, Balkon öncelikle bunu seriyor göz önüne. Resimle ciddi bir ilişkiniz vardı zaten, okurlara da açmıştınız bu yönünüzü. Fotoğraf yanını ise yeni yeni görmeye başlıyorsunuz.

■ Evet. Birinden diğerine klasik diyebileceğimiz geçiş sürecini ben de yaşadım ama... Örneğin, bir şeyin fotoğrafını çeker sonra resmini yapardım. Ya da resmini yaptığım şeyin fotoğrafını da çekerdim. Bugün nasıl dijitalden fotoğrafımdan sonra fotoğraf sanatı değiştiyse, işin kitap kısmı da değişmeli... Tabii fotoğrafın ruhumuz-

daki yeri de değişti. Aynı şekilde fotoğrafın keşfinden sonra resmin de ruhumuzdaki yeri değişmişti. Ama yine fotoğraf çekilip sonra resmi de yapıldı, yapıyor. Az önce de bahsettiğim gibi bu benim yaptığım bir şey.

■ Sonrası için bu türden çalışmalarınızı göreceğiz miyiz?

■ Geçmişten bugüne pek çok fotoğraf makinesi, hem ucuz makineler hem Leicalar kullandım ve bunlarla pek çok fotoğraf çektim. Şimdi bunlar dijitalle aktarıldı; büyük bir arşiv oluşturuyor. Bunları, Steidl Yayınevi'nden yayımlamayı sürdüreceğiz. Balkon için Türkiye'ye gelen Gerhard Steidl yeniden gelecek. Ben de fotoğraf arşivimi sınıflamaya başladım. Yeni kitap konularını saptadık. Fotoğrafları seçiyoruz. Yeni kitaplar yapacağız beraber. Şimdi arşivimdeki "Gece İstanbul" ve "Arka Sokaklar" üzerine çalışıyorum. Bunlar yıllar boyunca benim amatörcü ama içtenlikle, hissederek ve çeşit çeşit amaçla çektiğim fotoğraflar. Kırk yıl boyunca çektiğim fotoğrafları yayımlamaya devam edeceğim. Burada asıl yaratıcılık ya da buluş fotoğrafın kendisinde değil bence. Asıl iş kitap düzeninde. Balkon'un kitap düzenini ben yaptım.

■ Steidl Yayınevi ile başka projeleriniz de var mı?

■ Arşivimde, çektiğim çeyrek milyon fotoğraf var. Ama Gerhard'la sadece eski fotoğraflarımı yayımlamayı düşünmüyorum. Bir de benim, onun "art work" dedi-

ği çizimlerim, defterlerim, karalamalarım, desenlerim var. Yüzlerce defter. Gerhard İstanbul'a gelip arşivime bakmaktan ve birlikte kitap, sergi hayal etmekten hoşlanıyor. Ayrıca Gerhard, Göttingen'de büyük bir müze yapıyor, orayı da düşünüyoruz..

"BENDE FİKİR ÇOK, VAKİT YOK"

■ Biraz ipucu alabilir miyiz bu çalışmaları ne yönde olacağına dair?

■ Karalamalarım, çizimlerim, desenlerim, resimlerim, çeşit çeşit yaptığım resim dizileri vardır benim; Gerhard'la bunlar üzerine de çalışmayı düşünürüz. Belki erken şimdi bunları konuşmak için ama büyük sergiler düşünüyoruz. Bu anlamda Gerhard Steidl ile arkadaşlığımdan çok memnunuz. Durmadan resim, malzeme, printer, teknoloji, arşiv konuştuğum çok çalışkan arkadaşımı ben başka pek çok fotoğrafçı ve sanatçı gibi çok severim. Benim arşivden YKY ile birlikte daha çok kitap ve sergi yapacağız inşallah. Türkiye'de ve dışarıda...

■ Ya romanınız Veba Geceleri...

■ Çok güzel oluyor. Son iki ayda hayatta hiç başaramadığım kadar iyi ve çok yazdım. YKY'de sergi açıldığı gün de iyi yazdım. Bunu, "Merak etmeyin sanat zevkim ve heyecanım roman aşkımı düşürmüyor!" demek için söylüyorum. Zaten, ikisini birleştiren bir dizi desene başladım. Bende fikir çoktur da vakit yok. ■

Balkon / Orhan Pamuk / Steidl Yayınevi / 200 s.